

NOMIKO BHMA

ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΜΗΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΟΜΟΣ 67 - ΤΕΥΧΟΣ 7
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2019

ΒΡΑΒΕΙΟ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΛΕΤΕΣ

- 1401 Έλληνες Μουσουλμάνοι και ΕΣΔΑ (Κ. Δ. Παντελίδου)
1416 Η δυνατότητα προβολής λόγων ανακοπής, που αφορούν την απαίτηση για την οποία επισπεύδεται αναγκαστική εκτέλεση, μετά την πάροδο της προθεσμίας του άρθρου 934 § 1α ΚΠολΔ (Ε. Σ. Φραγκουδάκη)
1420 Τα εγκλήματα κατά της περιουσίας στον νέο ΠΚ (Σ. Ο. Χούρσογλου)

ΣΧΟΛΙΑΣΜΕΝΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- 1432 ΠΠρΑ8 2884/2019 Υπερκείμενες ενώσεις προσώπων – Τεκτονικό Δίκαιο (Φ. Δημητρίου)
1445 ΠΠρΑ8 66/2018 Η έννοια της ουσιώδους πλάνης για την ακύρωση πλασματικής αποδοχής κληρονομιάς (Σ. Τσαχιρίδης)
1465 ΜΕφΠατ 124/2019 Η δικαστική προστασία δανειστή, που πέτυχε τη διάρροξη καταδολιευτικής μεταβίβασης ακινήτου έναντι έτερων δανειστών (Ι. Παπαχρήστου)
1476 ΑΠ 974/2018 Ευθύνη επιχείρησης παροχής επενδυτικών υπηρεσιών από την παροχή επενδυτικών συμβουλών (Φ. Δ. Καρατζένης)
1483 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠ (Ν. Γ. Νάκης)
1507 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠ (Σ. Ο. Χούρσογλου)
1512 ΣτΕ 949/2019 Η δικαστική κορόγυση προθεσμίας στη Διοίκηση για ίσαση της πλημμέλειας, αντί της ακύρωσης της παράνομης πράξης ή παράλειψης (Κ. Π. Σαμαρτζής)
1518 ΣτΕ 1181/2019 Επιβολή πειθαρχικής ποινής σε καθηγητές ΑΕΙ (Κ. Γ. Τσιροβασίλη)
1537 ΔΠρΑ8 A8622/2019 Οι Ενώσεις αποστράτων και η φύση τους (Α. Π. Αργυρός)
1542 ΕπΑνΣτΕ 230/2019 Απορριπτική η απόφαση του ΣτΕ επί της αιτίσεως αναστολής των πρών μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Α. Π. Αργυρός)
1548 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΕΔΔΑ 2018 (Β' ΜΕΡΟΣ) (Β. Κ. Χειρδάρης)
1569 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΔΕΕ (Γ. Ν. Τζίφα)

ΘΕΜΑ

- 1572 Αποσπάσματα Νομικού Λόγου για το Μέλλον του Παγκόσμιου Δικαίου (Χ. Π. Παμπούκης)

παγο-
χρέος,
μόνον
ιεστή
θητική,
ώρα
ιστοι-
ο της
ωστό
εν ε-
ό το
ήσει
ίμε-
/ α-
ίνει
των
ια-
πν
ιού
η
τει.
ον
υ
ια
η
ς
λ
ι
-

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών Αριθ. 66/2018

Δικαστής: Φ. Μάμαλη, Πρόεδρος Πρωτοδικών
Εισηγήτρια: Β. Δελή, Πρωτοδικης
Δικηγόροι: Ε. Μπατσούλη, Π. Λαγκαδίτη (ΝΣΚ)

Άπρακτη παρέλευση προθεσμίας αποποίησης. Πλασματική αποδοχή κληρονομίας. Αγωγή ακύρωσης αυτής, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις ακυρώσιμες δικαιοπραξίες. Προθεσμία. Παθητική νομιμοποίηση. Ουσιώδης πλάνη. Διάσταση μεταξύ της διαμορφωθείσας κατάστασης και της αληθινής βούλησης. Απαραδεκτή η αγωγή κατά το μέρος, που στρέφεται κατά της Εφορίας. Μη νόμιμη η αγωγή κατά το μέρος, που κρίθηκε παραδεκτή, διότι η αναφερόμενη πλάνη σχετίζεται με επιμέρους περιουσιακά στοιχεία της κληρονομίας περιουσίας, ήτοι με το ενεργητικό και το παθητικό αυτής, οπότε, κατά ρητή διάταξη του νόμου (άρθρο 1857 εδ. γ' ΑΚ), δεν θεωρείται ουσιώδης. (Άρθρα 1847, 1848, 1850, 1851, 1857, 140, 141, 142 ΑΚ, 18, 30, 62 ΚΠολΔ).

Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1711, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851 και 1856 ΑΚ συνάγεται ότι ο κληρονόμος, είτε καλείται από διαθήκη, είτε εξ αδιαθέτου, αποκτά αυτοδίκαια την κληρονομιά, με μόνο το θάνατο του κληρονομούμενου, χωρίς να απαιτείται οιαδήποτε ενέργεια εκ μέρους του, ακόμη δε και χωρίς τη γνώση ή τη θέλησή του. Το δικαίωμα, όμως, από της αυτοδίκαιης κτήσεως της κληρονομίας είναι προσωρινό και μετακλητό, καθότι τελεί υπό την τιθέμενη εκ του νόμου διαλυτική σύρεση της εμπρόθεσμης αποποίησεως της κληρονομίας, δηλαδή, δικαιούται ο κληρονόμος να αποποιηθεί, κατά βούληση, την κληρονομιά, η οποία έχει επαχθεί σε αυτόν εκ διαθήκης ή εξ αδιαθέτου, οπότε στην περίπτωση αυτή η κτήση αναιρείται εξ αρχής και θεωρείται ως μη γενόμενη. Εξάλλου, η αποποίηση της κληρονομίας είναι δήλωση του προσωρινού κληρονόμου ότι αποκρούει (δεν αποδέχεται) την κληρονομιά, η οποία έχει επαχθεί σε αυτόν εκ διαθήκης ή εξ αδιαθέτου. Μάλιστα, η αποποίηση συνιστά μονομερή δικαιοπραξία διαπλαστικό χαρακτήρα, μη απευθυντέα σε τρίτο πρόσωπο, η οποία είναι ανεπίδεκτη οιασδήποτε αιρέσεως ή προθεσμίας, χάριν της ασφάλειας των συναλλα-

γών. Υπόκειται, δε, σε συστατικό τόπο, καθώς γίνεται ενώπιον του γραμματέα του Δικαστηρίου της κληρονομιάς, εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών, η οποία άρχεται από τότε, που ο κληρονόμος έλαβε γνώση της επαγωγής και του λόγου αυτής, με εξαίρεση την περίπτωση της επαγωγής εκ διαθήκης, όπου η προθεσμία δεν άρχεται προ της δημοσιεύσεως της διαθήκης. Εξάλλου, η δήλωση αυτή της αποποίησεως, ως έχουσα διαπλαστικό χαρακτήρα, δημιουργεί μία νέα νομική κατάσταση ως προς το πρόσωπο του κληρονόμου. Η κληρονομιά, δηλαδή, επάγεται σε εκείνον ο οποίος θα είχε κληθεί, εάν αυτός ο οποίος αποποιήθηκε δεν ζούσε κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου. Πλέον των ανωτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 1857 εδ. α' ΑΚ, η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομιάς είναι αμετάκλητη. Τούτο, δε, καθιερώνεται εκ του νόμου, προκειμένου να υπάρχει βεβαιότητα ως προς το πρόσωπο του κληρονόμου. Εντούτοις, δεν αποκλείεται, παρά το αμετάκλητο της αποδοχής ή της αποποίησεως ως μονομερής δικαιοπραξίας, η αποδοχή ή η αποποίηση να είναι συνέπεια πλάνης (όχι, όμως, ως προς το λόγο της επαγωγής) ή να είναι αποτέλεσμα απάτης ή απειλής. Στις περιπτώσεις, δε, αυτές η διάταξη του άρθρου 1857 εδ. β' ΑΚ προβλέπει τη δυνατότητα ακυρώσεως της αποδοχής ή της αποποίησεως, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις για τις ακυρώσιμες δικαιοπραξίες, οι οποίες και εφαρμόζονται αναλόγως, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, ήτοι του άρθρου 1857 ΑΚ. Σύμφωνα, λοιπόν, με τις διατάξεις των άρθρων 140, 141 και 142 ΑΚ, εάν η δήλωση δεν συμφωνεί από ουσιώδη πλάνη με τη βούληση του δηλούντος, τότε αυτός έχει το δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση της δικαιοπραξίας. Η πλάνη, δε, είναι ουσιώδης, όταν αναφέρεται σε σημείο ή σε ιδιότητα του προσώπου ή του πράγματος τέτοιας σπουδαιότητας για την όλη δικαιοπραξία, ώστε, εάν ο πλανηθείς γνώριζε την πραγματική κατάσταση, δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία. Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει ότι η αποδοχή της κληρονομιάς, η οποία συνάγεται από την πάροδο της προθεσμίας αποποίησεως, δύναται να προσβληθεί από τον κληρονόμο, λόγω πλάνης, όταν η με τον τρόπο αυτό συναγόμενη, κατά πλάσμα του νόμου, αποδοχή, δεν συμφωνεί με τη βούλησή του από ουσιώδη πλάνη, δηλαδή από άγνοια ή εσφαλμένη γνώση της καταστάσεως, η οποία κατ

διαμόρφωσε τη βούλησή του, εάν αυτή αναφέρεται σε σημείο τόσο σπουδαίο για την αποδοχή της κληρονομιάς, ώστε, εάν ο κληρονόμος γνώριζε την αληθινή κατάσταση ως προς το σημείο αυτό, δεν θα άφηνε να παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αποπομήσεως. Η εσφαλμένη, δε, αυτή γνώση ή η άγνοια, η οποία και δημιουργεί τη μεταξύ βούλησεως και δηλώσεως διάσταση, όταν είναι ουσιώδης, θεμελιώνει δικαίωμα προσβολής της δηλώσεως, λόγω πλάντης, και δύναται να οφείλεται ακόμη και σε άγνοια ή εσφαλμένη γνώση των προαναφερόμενων νομικών διατάξεων για την αποδοχή της κληρονομιάς. Ωστόσο, κατά ρητή διάταξη του νόμου (άρθρο 1857 εδ. γ' ΑΚ), η πλάνη εν σχέσει με το ενεργητικό ή το παθητικό της κληρονομιάς δεν θεωρείται ουσιώδης (ΑΠ 572/2016 Α' Δημ.: Νόμος, ΑΠ 725/2014 Α' Δημ.: Νόμος, ΑΠ 951/2013 Α' Δημ.: Νόμος, ΕφΑθ 2226/2013 Ελλην 2014. 490, ΕφΘ 1920/2013 Αρμ 2014. 2062, ΠΠρ Χαλκ 66/2014 Α' Δημ.: Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, η ενάγοντα ..., με την υπό κρίση αγωγή, εκθέτει ότι την ... Νοεμβρίου 2013 απεβίωσε στην Αθήνα, όπου και κατοικούσε, πατέρας αυτής. Ότι ο ως άνω αποβιώσας είχε πέντε (5) αμφιθαλή αδέλφια, πλην όμως, οι προσωπικές τους σχέσεις είχαν διαρρήχθει ήδη από το έτος 1990 και ουδέποτε αποκαταστάθηκαν. Ότι συνεπεία τούτου, ούτε η ίδια (ήτοι η ενάγοντα), αλλά ούτε και ο πατέρας της, εν όσο ζούσε, είχαν πληροφορηθεί για το θάνατο του αδελφού του τελευταίου, ήτοι του ... ο οποίος απεβίωσε την ... Μαρτίου 2006 στο Αττικής, αφήνοντας ως μόνη κληρονόμο αυτού τη σύζυγο του ... χήρα ..., η οποία, όμως, αποποιήθηκε την κληρονομιά περιουσία του συζύγου της. Ότι κατόπιν τούτου, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του ... κλήθηκαν τα αμφιθαλή αδέλφια του, όσα τουλάχιστον δεν είχαν προαποβιώσει, μεταξύ των οποίων και ο πατέρας της ιδίας (ήτοι της ενάγοντας). Ότι ο ως άνω αποβιώσας αδελφός του πατέρα της είχε χρέη προς τους εναγομένους [ήτοι: α) προς το Ελληνικό Δημόσιο, ως αυτό νομίμως εκπροσωπείται από τον Υπουργό των Οικονομικών, και β) προς τη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) Αγίων Αναργύρων, ως αυτή, επίσης, νομίμως εκπροσωπείται], συνολικού ύψους 13.120,40 €, πλέον των προσαυξήσεων, σύμφωνα με ανεπίσημη προφορική ενημέρωση της δεύτερης των εναγομένων, η οποία, με τη με αριθμό πρωτ. ... 2016 συστημέ-

νη επιστολή της, που κοινοποιήθηκε σε αυτήν (ήτοι την ενάγοντα) την ... Μαρτίου 2016, την καλούσε εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών να τακτοποιήσει τις οφειλές του αποβιώσαντος συγγενή της ... Ότι μόλις κατά τον χρόνο αυτόν πληροφορήθηκε για το θάνατο του τελευταίου, καθώς και ότι η κληρονομιά περιουσία αυτού είχε περιέλθει εξ αδιαθέτου και στον πατέρα της ..., ο οποίος, όμως, εν όσο ήταν εν ζωή ουδέποτε πληροφορήθηκε για το θάνατο του αδελφού του. Ότι εάν ο πατέρας αυτής ... μετέπειτα αποβιώσας, γνώριζε, καθ' ο χρόνο ήταν εν ζωή, για το θάνατο του ως άνω αποβιώσαντος αδελφού του θα είχε προβεί, μετά βεβαιότητας, σε δήλωση αποπομήσεως της κληρονομιάς περιουσίας αυτού και δεν θα άφηνε να παρέλθει άπρακτη η προβλεπόμενη εκ του νόμου για την αποποίηση τετράμηνη προθεσμία, καθώς ουδεμία σχέση είχε ή θα επιθυμούσε να έχει με αυτόν, το ίδιο, δε, θα είχε πράξει και η ίδια (ήτοι η ενάγοντα), και συγκεκριμένα θα είχε αποποιηθεί την κληρονομιά περιουσία του πατέρα της, εάν γνώριζε για το θάνατο του αδελφού του τελευταίου, καθώς και ότι ο πατέρας της δεν είχε αποποιηθεί την κληρονομιά περιουσία αυτού, δοθέντος ότι ουδέν περιουσιακό στοιχείο περιήλθε σε αυτήν εκ της κληρονομιάς του πατρός της. Με βάση, δε, τα ανωτέρω αναφερόμενα, η ενάγοντα, με την υπό κρίση αγωγή, ζητεί, επικαλούμενη άμεσο έννομο συμφέρον: α) να αικυρωθεί, λόγω ουσιώδους πλάντης της, η πλασματική αποδοχή της κληρονομιάς περιουσίας του αποβιώσαντος την .. Νοεμβρίου 2013 στην Αθήνα πατρός της ... κατοίκου εν ζωή Αθηνών, και β) να καταδικασθούν οι εναγόμενοι στα δικαστικά έξοδα της ιδίας (ήτοι της ενάγοντας). Με το ανωτέρω περιεχόμενο και αιτήματα, η υπό κρίση αγωγή, αρμοδίως, εισάγεται για να συζητηθεί κατά την τακτική διαδικασία (άρθρα 215 επ. ΚΠολΔ) ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου, που είναι καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο (άρθρα 18 και 30 ΚΠολΔ), δοθέντος ότι ο αποβιώσας ... κατοικούσε εν όσο ζούσε στην Αθήνα. Ωστόσο, η υπό κρίση αγωγή, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά της δεύτερης των εναγομένων Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) Α.Α.**, τωγχάνει απορριπτέα ως απαράδεκτη, καθότι οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) δεν έχουν χωριστή νομική προσωπικότητα, ούτε και αποτελούν αυτοτελή νομικά πρόσωπα, αλλά αποκεντρωμένες διοικητικές υπηρεσίες του Ελλη-

(ή-
κα-
να
υγ-
λη-
χώς
πε-
ο-
ρο-
έαν
ηρι-
του
ρο-
εως
θα
εκ
θε-
ύσε
πη
είχε
πα-
ρού
δεν
αν-
πε-
ρός
η ε-
κα-
θεί,
πο-
ζώ-
ρός
πα-
της
ριε-
μο-
τική
τού
στά
θέ-
ύσε
θ' ο
ιμέ-
ι.Υ.)
κα-
ι.Υ.)
ώτε
λλά
λη-

νικού Δημοσίου, υπαγόμενες στο Υπουργείο Οικονομικών, με αποτέλεσμα να στερούνται της ικανότητας να είναι διάδικοι, αφού δεν παρέχεται σε αυτές εκ του νόμου η ικανότητα να είναι υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (ΠΠρ Αθ 246/2017 μη δημοσιευμένη σε νομικό περιοδικό). Ακολούθως, η υπό κρίση αγωγή, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά του πρώτου εναγομένου Ελληνικού Δημοσίου, ως αυτό νομίμως εκπροσωπείται από τον Υπουργό των Οικονομικών, τυγχάνει απορριπτέα ως μη νόμιμη, καθότι, σύμφωνα και με τα όσα ειδικότερα εκτίθενται στη μείζονα σκέψη της παρούσης, η πλασματική (λόγω της άπρακτης παρόδου της προθεσμίας αποποίησεως) αποδοχή της ενάγουσας, και δη όσον αφορά την κληρονομιαία περιουσία του αποβιώσαντος την ... Νοεμβρίου 2013 στην Αθήνα πατρός της ... δεν δύναται να ακυρωθεί λόγω της τυχόν πλάνης της σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία περιλαμβάνονται σε αυτήν, καθόσον πρόκειται για πλάνη σχετιζόμενη με το ενεργητικό ή το παθητικό της εν λόγω κληρονομιαίας περιουσίας, η οποία δεν κρίνεται εκ του νόμου ως ουσιώδης. Ειδικότερα, κατά τα εκτιθέμενα στην αγωγή πράγματικά περιστατικά, ως αυτά εκτιμώνται από το παρόν Δικαστήριο, η ενάγουσα επικαλείται πλάνη αυτής ως προς το ότι στην κληρονομιαία περιουσία του αποβιώσαντος πατρός της ... (η οποία, σημειωτέον, ουδέν περιουσιακό στοιχείο περιελάμβανε) περιήχετο τμήμα της κληρονομιαίας περιουσίας του αδελφού του πατέρα της ο οποίος απεβίωσε την ... Μαρτίου 2006 στο ... Αττικής, λόγω της άπρακτης παρόδου της προθεσμίας αποποίησεως εκ μέρους του μετέπειτα αποβιώσαντος πατέρα της ... Ωστόσο, η πλάνη της αυτής, ως ανεφέρθη και ανωτέρω, σχετίζεται με επιμέρους περιουσιακά στοιχεία της κληρονομιαίας περιουσίας του αποβιώσαντος πατρός της, ήτοι με το ενεργητικό και το παθητικό αυτής, η οποία, κατά ρητή διάταξη του νόμου (άρθρο 1857 εδ. γ' ΑΚ), δεν θεωρείται ουσιώδης, με αποτέλεσμα να μην δύναται να ακυρωθεί κατά τις διατάξεις για τις ακυρώσιμες δικαιοπραξίες. Κατ' ακολούθια, λοιπόν, των ανωτέρω αναφερομένων, η υπό κρίση αγωγή, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά του πρώτου εναγομένου Ελληνικού Δημοσίου (ως αυτό νομίμως εκπροσωπείται), πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμη. Κατόπιν τούτου, η υπό κρίση αγωγή τυγχάνει απορριπτέα στο σύνολό της. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα των εναγομένων πρέπει

να επιβληθούν εις βάρος της ενάγουσας, λόγω της ήπτας της σπη δίκη (άρθρο 176 ΚΠολΔ), κατά τα ειδικότερα εκτιθέμενα στο διατακτικό της παρούσης.

Για τους λόγους αυτούς

Δικάζει κατ' αντιμολία των διαδίκων.

Απορρίπτει την αγωγή.

Επιβάλλει τα δικαστικά έξοδα των εναγομένων εις βάρος της ενάγουσας, τα οποία ορίζει στο ποσό των διακοσίων ενενήντα ευρώ (290,00 €).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η έννοια της ουσιώδους πλάνης για την ακύρωση πλασματικής αποδοχής κληρονομιάς

Η δημοσιευθείσα με τις παρούσες απόφαση εκδόθηκε επί αγωγής ακύρωσης πλασματικής αποδοχής κληρονομιάς, που επήλθε λόγω άπρακτης παρέλευσης της τετράμηνης προθεσμίας για αποποίηση¹ και αποτελεί ένα χρήσιμο ερμηνευτικό εργαλείο για την αποκρυστάλλωση της έννοιας της ουσιώδους πλάνης, η οποία, εφόσον συντρέχει, οδηγεί στην αποδοχή της σχετικής αγωγής.

Σύμφωνα με τα άρθρ. 1847 και 1848 ΑΚ, ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομιά καταθέτοντας δήλωση στη γραμματεία του Δικαστηρίου της κληρονομιάς² μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών από τότε, που έλαβε γνώση της επαγωγής. Αν δεν προβεί εμπροθέσμως και νομίμως στην απαιτούμενη αποποίηση, τότε αποδέχεται (πλασματικά) την κληρονομιά. Δηλαδή, από το άρθρ. 1846 ΑΚ προκύπτει ότι, ο κληρονόμος αποκτά την κληρονομιά άνευ ετέρου³, υπό την διαλυτική αίρεση της αποποίησης, η οποία εφόσον επισυμβεί, έχει ως συνέπεια (άρθρ. 1856 ΑΚ) την αυτοδικαιη ανατροπή της ανωτέρω κατάστασης (άρθρ. 202 ΑΚ). Ναι μεν ο κανόνας είναι ότι, η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομιάς είναι αμετάκλητη, πλην όμως προβλέπεται ρητά μία εξαίρεση, σύμφωνα με την οποία, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δίνεται η δυνατότητα για ανατροπή της (πλασματικής) αποδοχής κληρονομιάς, προς

1. <https://analuseto.gr/akirosi-plasmatikis-apodochis-kliromomias/>.

2. Είναι το Ειρηνοδικείο της τελευταίας κατοικίας του αποβιώσαντος.

3. Με επιφύλαξη για τα ακίνητα, που απαιτείται κατάρτιση συμβολαιογραφικής πράξης αποδοχής κληρονομιάς και μεταγραφή αυτής στο αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο και Κτηματολόγιο, κατ' άρθρ. 1192 επ. ΑΚ (condictio juris). Έτσι ιδίως η 193/2019 Ειρθηβ, αδημ.

άρση τυχόν αδικιών και προς εξισορρόπηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, στα πλαίσια της αρχής της ιδιωτικής ελευθερίας, η οποία αποτελεί την απαρχή του ελληνικού νομικού συστήματος (άρθρ. 361 ΑΚ και άρθρ. 5 § 1 Σ).

Ειδικότερα, το άρθρ. 1857 εδ. β' ΑΚ ορίζει ότι «*Η αποδοχή ή η αποποίηση, που οφείλεται σε πλάνη ή απειλή ή απάτη κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δικαιοπρέξιες*». Έτσι, ο εφαρμοστής του δικαίου καλείται να ανατρέξει στα άρθρ. 140 επ. ΑΚ, προκειμένου να προσεγγίσει με ορθό τρόπο το εν λόγω ερμηνευτικό ζήτημα. Με την υπ' αριθ. 173/2014 ΑΠ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, κρίθηκε πως, η πλάνη των γονέων αρχικά και του ανηλίκου τέκνου στη συνέχεια σχετικά με την ύπαρξη δυνατότητας αποποίησης κληρονομίας εκ μέρους του τέκνου κατά την ενηλικίωσή του, η οποία οφειλόταν σε εσφαλμένη ενημέρωση, που είχαν από δικηγόρο⁴, ήταν ουσιώδης, λόγω πρόδηλης διάστασης μεταξύ της βούλησης και της δήλωσης, με αποτέλεσμα να διαταχθεί δικαστική ακύρωση της πλασματικής αποδοχής, που επήλθε, συνεπεία άπρακτης παρέλευσης της τετράμηνης προθεσμίας για αποποίηση. Προσέπι, το άρθρ. 1857 εδ. δ' ορίζει ότι «*Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και σε αποδοχή, που συνάγεται από την παραμέληση της προθεσμίας για αποποίηση*», όπερ σημαίνει ότι, αναγνωρίζεται ρητά από το νομοθέτη η δυνατότητα για ακύρωση πλασματικής αποδοχής κληρονομίας (και) όταν ο κληρονόμος, λόγω χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και μη γνώσης του κληρονομικού συστήματος και των νομικών προθεσμιών δεν προέβη σε δήλωση αποποίησης. Έτσι, ίδιως η υπ' αριθ. 418/2012 ΕφΛ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, η υπ' αριθ. 11/2018 ΠΠρΒ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ και η υπ' αριθ. 5374/2010 ΕφΑΘ (katraslaw.gr).

Ωστόσο, το άρθρ. 1857 εδ. γ' ΑΚ ορίζει ότι η πλάνη σχετικά με το ενεργητικό ή το παθητικό της κληρονομίας δεν δύναται να οδηγήσει σε ακύρωση της πλασματικής αποδοχής κληρονομίας, για το λόγο ότι δεν είναι ουσιώδης. Έτσι, δυνάμει της υπ' αριθ. 12956/2014 ΠΠρΘ, ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ορθώς κρίθηκε ότι, οι ενάγοντες, οι οποίοι είχαν προβεί σε συμβολαιογραφική πράξη αποδοχής ακίνητων περιουσιακών στοιχείων της κληρονομίας (και μεταγραφή αυτών)⁵, αποδέχτηκαν ολόκληρη την κληρονομία, ως σύ-

νολο, σύμφωνα με την αρχή του ενιαίου και αδιαίρετου της κληρονομίας, χωρίς να διαδραματίζει ρόλο το γεγονός ότι αγνοούσαν πως η κληρονομία περιλάμβανε (και) χρέη.

Μολονότι δυνάμει της υπ' αριθ. 17064/2018 ΠΠρΘ, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ κρίθηκε ότι η ανυπαρξία σχέσεων μεταξύ των συγγενών φαίνεται να αποτελεί παράμετρο, που συνηγορεί υπέρ της δυνατότητας για ακύρωση της επελθούσας πλασματικής αποδοχής κληρονομίας, εντούτοις η εδώ δημοσιευθείσα απόφαση, έκρινε ότι, ασχέτως αν γνώριζε ή όχι η ενάγουσα για το θάνατο του θείου της, με τον οποίο είχε διακόψει οιαδήποτε σχέση προ πολλών ετών, παρά το νόμο μάσκης αγωγή ακύρωσης της πλασματικής αποδοχής κληρονομίας, καθότι τα χρέη του θείου της είναι επιμέρους περιουσιακά στοιχεία της κληρονομίας του πατέρα της, ο οποίος αποδέχτηκε πλασματικά την κληρονομία του αδελφού του, λόγω άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας για αποποίηση. Δηλαδή, ναι μεν το Δικαστήριο έκρινε ότι η πλάνη αναφορικά με το παθητικό της κληρονομίας (του πατέρα της ενάγουσας) δεν δύναται να θεωρηθεί ουσιώδης, πλην όμως, θα έπρεπε να προσεγγίσει την υπόθεση με μεγαλύτερη επιείκεια, χωρίς να παραβλέπει (και) τη διάταξη του άρθρ. 1857 εδ. γ' ΑΚ. Ειδικότερα, με δεδομένο ότι τόσο η ενάγουσα, όσο και ο πατέρας της είχαν διακόψει πλήρως κάθε σχέση με τον θείο και αδελφό τους αντίστοιχα, αν γνώριζαν για το θάνατο αυτού - επομένως τελούσαν σε πλάνη όσον αφορά αυτό το γεγονός - θα είχαν προβεί οιαδήποτε πρώτα ο πατέρας της ενάγουσας και εν συνεχείᾳ αυτή σε δήλωση αποποίησης, καθότι δεν ήθελαν να έχουν - και δεν είχαν ήδη από το έτος 1990 - οιαδήποτε σχέση με τον ανωτέρω, για προσωπικούς λόγους. Από τα ανωτέρω εξάγεται το συμπέρασμα ότι υπήρχε προφανής - ουσιώδης διάσταση μεταξύ της διαμορφωθείσας κατάστασης και της αληθινής βούλησης της ενάγουσας. Αν γνώριζε η ενάγουσα πως ο πατέρας της έχει αποδεχτεί πλασματικά την κληρονομία του θείου της, θα είχε προβεί μετά βεβαιότητας σε δήλωση αποποίησης, καθώς ουδεμία σχέση ήθελε να έχει με τον εν λόγω συγγενή της. Εξάλλου, ο πατέρας της ενάγουσας δεν κατέλιπε οιοδήποτε (κινητό ή ακίνητο) περιουσιακό στοιχείο και επομένως η ενάγουσα δεν εκδήλωσε την πρόθεσή της - και δεν είχε έννομο συμφέρον - να αναμειχθεί στην κληρονομία του πατέρα της, η οποία συνίστατο αποκλειστικά και μόνο από την κληρονομία του θείου της, ανεξαρτήτως παθητικού ή ενεργητικού.

Ολοκληρώνοντας τις παρούσες, αξίζει να γίνει παραπομπή στις εκτεταμένες παρατηρήσεις της συναδέλφου, Χριστίνας Κατσογιάννου, ΝοΒ 2018. 1030 επ., κυρίως όσον αφορά στις (ουσιαστικές και δικονομικές) προθεσμίες για την άσκηση της αγωγής ακύρωσης πλασματικής αποδοχής κληρονομίας, η οποία, στις περιπτώσεις, που υπάρ-

4. Το ανήλικο τέκνο δύναται να αποποιηθεί την κληρονομία μέσω των γονέων του, αφού χορηγηθεί νωρίτερα σχετική άδεια από το αρμόδιο Δικαστήριο. Έτσι ίδιως η 39/2019 ΜΕΦΘ, με σημείωση Κατρά, Ελλην. 2019. 834 επ.

5. Η συμβολαιογραφική πράξη αποδοχής ακίνητων περιουσιακών στοιχείων κληρονομίας αποτελεί ρητή δήλωση ότι ο κληρονόμος αποδέχεται την κληρονομία και ως εκ τούτου η τυχόν μεταγενέστερη αποποίηση είναι άκυρη, κατ' άρθρ. 1849 και 1857 ΑΚ.

της
σ' ότι
τριθ,
των
'ορεί^{πλα-}
γμο-
χι η
είχε
νό-
υχής
ους
ς, ο
δελ-
για
πι η
του
πιώ-
1 με
πα-
ότι
ψει
τοι-
σαν
χρεί^{ινε-}
να
οτε
τα
ις -
τα-
κιέ^{ικά}
πό-
ελε
σας
ρο)
σή-
ν -
σία
ου
ιο-
συ,
ως
ιες
ο-
ρ-

χούν χρέη στην κληρονομιά με πιστωτή το Ελληνικό Δημόσιο, είναι απαράδεκτη (λόγω έλλειψης παθητικής νομιμοποίησης) κατά το μέρος, που στρέφεται (και) κατά της Εφορίας, που βεβαίωσε τις σχετικές οφειλές, όπως ορθώς έκρινε η δημοσιευθείσα δια των παρουσών απόφαση, καθότι οι δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες δεν έχουν αυτοτελή νομική προσωπικότητα, αλλά αποτελούν αποκεντρωμένες διοικητικές υπηρεσίες του Ελληνικού Δημοσίου και ως εκ τούτου δεν έχουν την προβλεπόμενη εκ του άρθρ. 62 ΚΠολΔ ικανότητα διαδίκου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΧΙΡΙΔΗΣ
Δικηγόρος, ΜΔ Πάντειου Πανεπιστημίου

Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών Αριθ. 2603/2019

Δικαστής: Α.-Ε. Ντόρλη, Πρόεδρος Πρωτοδικών
Εισιγητής: Θ. Γαρούφος, Πάρεδρος
Δικηγόροι: Α. Αλεξόπουλος, Μ. Κουτουλάκος

Ακύρωση δημόσιας διαθήκης διαθέτιδος πάσχοντας από ανοικό σύνδρομο τύπου Alzheimer. Επικουρική δικαστική συμπαράσταση. Επί επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης, ο συμπαραστατούμενος μπορεί κατ' αρχήν να συντάξει έγκυρη διαθήκη και χωρίς την έγγραφη συναίνεση του συμπαραστάτη του, λόγω του αντηρά προσωπικού χαρακτήρα του δικαιώματος σύνταξης διαθήκης, το οποίο δεν θα ήταν συμβατό με την προηγούμενη συναίνεση τρίτου προσώπου. Η επικουρική δικαστική συμπαράσταση δεν παράγει αμάχητο τεκμήριο ικανότητας του διαθέτη προς σύνταξη διαθήκης αντίθετα, το Δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας το αποδεικτικό υλικό, να αναγνωρίσει την ακυρότητα της διαθήκης διαθέτη, ο οποίος τελεί σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, εφόσον, κατά τον χρόνο σύνταξης της, συνέτρεχε στο πρόσωπό του κάποια από τις περιπτώσεις του αριθ. 3 του άρθρου 1719 ΑΚ, δηλαδή αν ο διαθέτης είχε έλλειψη της συνείδησής του ή βρισκόταν σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή, που περιόριζε αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του [Άρθρα 1719 περ. 3, 180, 129 αριθ. 3 ΑΚ].

Απόρριψη των ισχυρισμού των εναγομένων περί καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος του ενάγοντος. Το γεγονός της συναισθηματικής απομάκρυνσης του ενάγοντος από τη διαθέτιδα δεν καθιστά καταχρηστική την άσκηση της ένδικης αγωγής, δεδομένου ότι αυτή η συμπεριφορά του αφορά πρόσωπο τρίτο (τη διαθέτιδα) σε σχέση με την ένδικη διαφορά και όχι τις εναγομένες (εκ δι-

θήκης συγκληρονόμους). Ούτε το γεγονός ότι ο ενάγων σκοπεί, μέσω της εν λόγω αγωγής, να αποκομίσει οικονομικό όφελος, καθιστά καταχρηστική την αγωγή· τόντο θα ίσχε μόνον επί υπερβάσεως του οικονομικού σκοπού του προβαλλόμενου, από τον ενάγοντα, δικαιώματος. Περαιτέρω, η παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής δεν μπορεί αφ' εαυτής να δημιουργήσει την εύλογη πεποίθηση περί μη ασκήσεως του δικαιώματος του ενάγοντος στο μέλλον [Άρθρο 281 ΑΚ].

Από τις .../03.05.2018 και .../04.05.2018 εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή του Εφετείου Αθηνών, Κ.Π.**, τις οποίες μετ' επίκλησης προσκομίζει ο ενάγων, προκύπτει ότι ακριβές επικυρωμένο αντίγραφο της από 11.04.2018 αγωγής με πράξη ορισμού δικαίου και κλήση προς συζήτηση για την αναφερόμενη στην αρχή της παρούσας δικάσιμο, επιδόθηκε νομότυπα κι εμπρόθεσμα στις εναγόμενες (άρθρα 110, 122, 123, 124, 125, 126 § 1 σποιχείο α', 12 7§ 1, 128 §§ 1-4, 215§2 ΚΠολΔ). Από τα έγγραφα της δικογραφίας προκύπτει το εμπρόθεσμο (κατά την διάταξη του άρθρου 237 § 1 ΚΠολΔ) της κατάθεσης των προτάσεων των διαδίκων, η προσκομιδή, με επίκληση στις ένδικες προτάσεις του ενάγοντος, του .../20.07.2018 συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου με το οποίο δίνεται η πληρεξουσιότητα προς τον πληρεξουσίο δικηγόρο του, Α.Α.** (ΑΜΔΣΑ ...), καθώς και η προσκομιδή, με επίκληση στις ένδικες προτάσεις των εναγόμενων, του από 20.07.2018 πληρεξουσίου με το οποίο δίνεται η πληρεξουσιότητα προς τον δικηγόρο τους, Μ.Κ.**, για τις διενεργηθείσες από τις δικηγόρους αυτές πράξεις της προδικασίας (άρθρα 96 § 1, 104, 237 § 1 ΚΠολΔ) και την παράστασή τους στο ακροστήριο. Άπαντες οι ανωτέρω διάδικοι, πρέπει, παρά το γεγονός ότι δεν εμφανίστηκαν κατά την εκφώνηση της υπόθεσης στο ακροστήριο του παρόντος Δικαστηρίου κατά τη δικάσιμο, που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας, να θεωρηθούν δικονομικά παρόντες κατά την έννοια των άρθρων 237 § 4 εδ. ζ και 272 § 1 ΚΠολΔ.

Από τις διατάξεις των άρθρων 1718, 1719 περ. 3 και 180 ΑΚ συνάγεται ότι η διαθήκη, η οποία συντάχθηκε από άτομο, το οποίο κατά το χρόνο σύνταξης της βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή, που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία για της βούλησής του, είναι άκινη. Ως ψυχική ή διανοητική διαταραχή, που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησης του διαθέτη, νο-

